

1. ΣΚΡΙΠΤΟΡΙΟ Η ΑΛΛΙΩΣ Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΙΩΠΗΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ΤΕΧΝΕΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 01/04/2018 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 01/04/2018

Σελίδα: 2

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - <http://www.innews.gr>

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ

Σκριπτόριο, ή αλλιώς ο κόσμος της σιωπής

Σε ένα καθολικό μοναστήρι του 1400 οι κανόνες είναι αυστηροί: ακόμα πιο αυστηροί, όμως, είναι οι κανόνες που ακολουθούνται στο σκριπτόριο: στην αίθουσα όπου γίνεται ανάγνωση και αντιγραφή κειμένων. Πρώτ' απ' όλα, απαγορεύεται η είσοδος σε όσους δεν είναι αντιγραφείς. Έπειτα, στο σκριπτόριο κυριαρχεί άκρα του τάφου σιωπή. Οι αντιγραφείς όταν πρέπει να ζητήσουν κάτι απ' τον βιβλιοθηκάριο, χρησιμοποιούν μια περιτεχνη νοηματική γλώσσα.

Για παράδειγμα, εάν ο αντιγραφέας επιθυμεί να συμβουλευθεί ένα ψαλτήριο, κάνει πρώτα νεύμα που αφορά γενικά τα βιβλία -ανοίγοντας τα χέρια και γυρνώντας φανταστικές σελίδες- κι έπειτα βάζει τα χέρια του πάνω στο κεφάλι σε σχήμα κορώνας, το ειδικό νεύμα για τους Ψαλμούς του βασιλιά Δαβίδ. Αν ζητήσει βιβλίο εθνικού συγγραφέα, μετά το γενικό νεύμα, ξύνεται πίσω από το αυτί του, σαν

Επί πολλούς αιώνες τα μοναστήρια υπήρξαν τα μόνα ιδρύματα που ενδιαφέρονταν για τα βιβλία.

σκύλος που τον τρώνε ψύλλοι. Κι αν θέλει να του δώσουν ένα βιβλίο εθνικού συγγραφέα που η εκκλησία θεωρεί επικίνδυνο, κάνει δύο δαχτυλά μέσα στο στόμα, σαν να προσπαθεί να κάνει εμετό.

Πώς τα ξέρουμε όλ' αυτά; Τα περιγράφει ο Αμερικανός Στίβεν Γκρινμπλάτ, σαιξπηριστής και ιστορικός της λογοτεχνίας, καθηγητής στο Χάρβαρντ, στο βιβλίο του «Παρέγκλισις. Ο Λουκρήτιος και οι απαρχές της νεωτερικότητας» (μτφρ. Δέσποινα Κανελλοπούλου, επιστ. επιμ.: Γεώργιος Α. Χριστοδούλου, εκδ. **MILET**). Με αυτή την πρόσφατη

Ο αντιγραφέας στο βασιλείο του, στο σκριπτόριο. Ετσι διασώθηκαν επιτεύγματα της αρχαίας σκέψης μέσα από το χάος τόσων αιώνων.

έκδοση δηλώνει ξετρελαμένος ο κύριος Γκρι.

Επί πολλούς αιώνες τα μοναστήρια υπήρξαν τα μόνα ιδρύματα που ενδιαφέρονταν για τα βιβλία. Ο σημαντικότερος απ' όλους τους μοναστικούς κανόνες γράφτηκε τον 6ο αιώνα από τον άγιο Βενέδικτο: οι μοναχοί έπρεπε να διαβάσουν, είτε είχαν διάθεση είτε όχι. «Κανένας αδελφός δεν θα είναι τόσο ακιδιώδης (acediosus) ώστε να μην κάνει τίποτα», λέει ο Βενέδικτος.

Ακιδία (acedia) ή, αλλιώς, αφροντισία του εαυτού, της ψυχής. «Ο μοναχός που είχε παστεί στα δίκτυα της ακιδίας θα το έβρισκε από δύσκολο έως αδύνατο να διαβάσει». Αυτό που εμείς σήμερα αποκαλούμε «κλινική κατάσταση κατάθλιψης», ο ερημίτης πατέρας Ιωάννης Κασσιανός είχε από τον 4ο αιώνα ονομάσει «δαίμονα του μεσημεριού». Αυτόν τον δαίμονα ξόρκιζε η ανάγνωση. Και

από τη λήθη διέσωζε τα κείμενα η ιερή, κοπιαστική φροντίδα της αντιγραφής.

Εκτός του σκριπτορίου, η ανάγνωση γινόταν από έναν μοναχό φωναχτά, ενώ οι υπόλοιποι έτρωγαν ή απασχολούνταν με κάποια εργασία. Εντός του σκριπτορίου, όμως, η σιωπή ήταν καθολική. Η ανάγνωση λογίζονταν ως ευλαβική δραστηριότητα.

«Σικνά θρηνούμε την ανάγνωση που κάποτε γινόταν φωναχτά», λέει ένας κατηφής κύριος Γκρι, «αλλά ούτε ένας αναστεναγμός για τη χαμένη σουχία που είναι η φωλιά της σιωπής ανάγνωστικής προσήλωσής. Ανάμεσα στον θόρυβο του δημόσιου χώρου, με τη δικτατορία της μουσικής, και στον τοξικό, διασπαστικό θόρυβο των κοινωνικών δικτύων, η ακιδία σπνεί το πανηγύρι της και τ' αυτιά έχουν αυτό το μόνιμο βουητό les και μόλις βγίκες από το κλαμπ. Η ανάγνωση αυτό το νέο πεδίο της νοσταλγίας».